

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3085/2023. (II. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Járásbíróság 4.G.40.055/2020/20. számú ítélete, a Szegedi Törvényszék 4.Gf.40.073/2020/16. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.V.20.718/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó természetes és jogi személyek – jogi képviselőjük (dr. Szabó István ügyvéd) útján – 2022. május 4-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a Szegedi Járásbíróság 4.G.40.055/2020/20. számú ítélete, a Szegedi Törvényszék 4.Gf.40.073/2020/16. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.718/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleményük szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozók egy bérleti szerződés bírósági módosítása iránt indult polgári per felperesei voltak; az ügy alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] 3. Az indítványozó felperesek Szeged belvárosában béreltek az alperes, önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságtól mint bérbeadótól üzlethelyiségek céljára szolgáló ingatlanokat, amelyekben üzleti, vállalkozási tevékenységet folytattak. Mindegyiküknek, a 2000-es évek elején, különböző időpontokban megkötött bérleti szerződésében kikötötték a felek, hogy a bérbeadó jogosult az előző évi hivatalos infláció mértékének megfelelően emelni a bérleti díjakat. Erre egyes években sor is került, más években nem. A 2008. évi gazdasági válság, majd a 2011-ben Szeged belvárosának közelében megnyílt üzletközpont miatt a felperesek állítása szerint bevételük jelentősen csökkent. A piaci környezet megváltozására tekintettel a bérbeadó által a szerződés alapján megállapított bérleti díjat magasnak tartották, ezért annak csökkentését kezdeményezték, majd annak sikertelenségét követően bírósághoz fordultak. Keresetükben a bérleti szerződések bírósági módosítását kérték akként, hogy a bíróság 30%-kal csökkentse le az ingatlanok bérleti díját. Az elsőfokú bíróság a felperesek által csatolt magánzakértő véleménye és nyilatkozatai, valamint a perben kirendelt igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő szakvéleménye és nyilatkozatai alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek nem tudták a bizonyosság szintjén igazolni azon állításukat, miszerint a bérleti szerződések értékegyensúlya megbomlott, és az általuk fizetett díj 30%-kal magasabb, mint a reális piaci díj. A kirendelt szakértő szakvéleménye alapján a bíróság szerint ez nem volt megállapítható, a felperesek által felkért magánzakértő véleménye pedig nem volt figyelembe vehető arra tekintettel, hogy ő a felperesekkel szerződéses, megbízási jogviszonyban állt, és emiatt elfogulatlan szakvélemény adása tőle a járásbíróság szerint nem volt várható. Mivel a bíróság a hivatkozott jogalapot megalapozó tények fennállását szakkérdésnek tekintette, a felperesek tanúk meghallgatására irányuló indítványának nem adott helyt.
- [4] 4. Az elsőfokú ítélettel szemben a felperesek által benyújtott fellebbezés folytán másodfokon eljáró, jogerős döntést hozó Szegedi Törvényszék 4.Gf.40.073/2020/16. számú ítéletével az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta. Nem értett egyet az elsőfokú bírósággal abban, hogy a magánzakértő véleményét ki kellene rekeszteni a bizonyítékok köréből; azt nem mint szakvéleményt, hanem mint a felperesek álláspontjának alátámasztására benyújtott bizonyítékot értékelni kell a perben, és az egyes szakértők véleményét azok együttes figyelembe vételével kell megítélni. Ezt a másodfokú bíróság elvégezte, ennek alapján érdemben ugyanarra következtetésre jutott, mint az elsőfokú bíróság, így annak döntését helybenhagyta. Érvelése szerint a járásbíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, és annak alapján helytálló jogi következtetésre jutott. Az ítélet alapjául szolgáló ténykérdést a törvényszék is szakkérdésnek tekintette, melyet a szakértői vélemények

alapján aggálytalanul meg lehetett állapítani. Mivel ez alapján a kivételes bírósági beavatkozáshoz szükséges felperesi érdeksérelem nem érte el a lényeges mértéket, így a felperesek keresete alaptalan, az elsőfokú határozat pedig jogszerű és ténybelileg megalapozott volt.

- [5] A jogerős döntéssel szemben a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet; a Kúria azonban Pfv.V.20.718/2021/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A felülvizsgálati kérelem több hivatkozását azon az alapon nem fogadta el a Kúria, hogy azok vonatkozásában a felperesek nem jelölték meg azt a – konkrét jogszabályi rendelkezéssel alátámasztott – jogcímet, mely alapján a jogerős döntés megváltoztatását kívánták, így a kérelmük e vonatkozásokban érdemi felülvizsgálatra alkalmatlan volt. Egyebekben a felperesek a szakértői bizonyítás általuk vélt hiányosságaival, pontatlanságaival és ellentmondásaival érveltek, azt állítva, hogy az első- és a másodfokú bíróság okszerűtlen következtetésekkel és iratellenes módon, a tényekkel szemben állva fogadta el a kirendelt szakértő véleményét aggálytalanként, ezzel szemben szerintük az általuk felkért magánszakértői véleményre kellett volna az ítéletet alapozni. Azt is sérelmezték, hogy a kirendelt szakértő a számításai alapjául szolgáló, más természetes és jogi személyek között megkötött szerződéseket, számviteli bizonylatokat nem csatolta, és erre őt a bíróság sem kötelezte. Mindezek miatt a felperesek szerint nem keletkezett az ügyben aggálytalan szakvélemény, a bíróságoknak addig kellett volna folytatniuk a szakértői bizonyítást, míg egy ilyen szakvélemény nem születik, ennek elmaradása pedig olyan jogszabálysértést jelent, amely a per kimenetelét érdemben befolyásolta.
- [6] Emellett az indítványozók azt is sérelmezték, hogy szerintük a másodfokú bíróság nem döntött minden kereseti kérelemről, és nem tett eleget indokolási kötelezettségének. A Kúria az érdemben vizsgált felperesi hivatkozásokkal kapcsolatban megállapította, hogy azok alaptalanok, és a jogerős döntés mind a tényállás, mind a bizonyításfelvétel és a bizonyítékok egymásra tekintettel történő értékelése, mind a levont jogi következtetések tekintetében helytálló; a kereseti kérelemről a törvényszék döntött, csak nem a felperesek javára; a jogerős ítélet kellő és megalapozott indokolást tartalmaz, a törvényszék a döntése ténybeli alapjairól és jogi indokairól számot adott; az ügy érdemére kiható, akár anyagi jogi, akár eljárásjogi jogszabálysértés nem történt, a jogerős ítélet sem okszerűtlenül levont következtetéseket, sem iratellenes megállapításokat nem tartalmaz, és további bizonyítandó ténykérdések sem maradtak. Összességében az eljárási jogszabályok rendelkezéseinek megfelelő módon lefolytatott bizonyítási eljárás alapján nem volt igazolható a felperesek állítása, az őket érő lényeges és súlyos érdeksérelem, így a bérleti szerződés módosítására nem volt mód.
- [7] 3. Ezt követően az indítványozók alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz a Szegedi Járásbíróság 4.G.40.055/2020/20. számú ítélete, a Szegedi Törvényszék 4.Gf.40.073/2020/16. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.V.20.718/2021/6. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Érvelésük szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való joggal.
- [8] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének lényege szerint a bíróságok téves tényállást állapítottak meg, melynek alapja az indítványozók szerint ellentmondásos és hiányos, ténybelileg és módszertanilag megalapozatlan szakértői vélemény alapul vétele volt, amihez képest a pernyertességüket eredményező, megalapozott és aggálytalan magánszakértői vélemény mellőzése eljárási jogaik sérelmét jelentette. Az ügy érdemét befolyásoló alaptörvény-ellenesség különböző, általuk állított aspektusai a bíróságok által felvett bizonyításhoz és a bizonyítékok értékeléséhez kapcsolódnak, és azt sérelmezik, hogy a szakértő szerintük téves szakvéleményét fogadták el a bíróságok ítéleteik alapjául. A fegyveregyenlőség elve is sérült, azáltal, hogy a felperesek hátrányára értékelték a bíróságok az alperes által nyújtott adatszolgáltatást, valamint hogy bár megismerhették, de írott formában nem kaphatták meg a szakvélemény alapjául szolgáló, más természetes és jogi személyek üzleti tevékenységére vonatkozó szerződéseit, számláit és egyéb bizonylatait. Mindezek mellett érvelésük szerint sem a járásbíróság, sem a törvényszék nem tett eleget indokolási kötelezettségének.
- [9] A Kúria szintén megsértette a bírósághoz fordulás jogát azáltal, hogy a kereseti kérelmet nem „nyílt időintervallumúnak” tekintette, és ítélete a kereseti kérelemmel érintett időszakot 2018. december 31. napjával bezárólag állapította meg. A Kúria ítélete kapcsán a jogorvoslathoz való jog sérelmét is állítják, egyrészt azzal érvelve, hogy felülvizsgálati kérelmükben valójában több olyan jogszabályi rendelkezést is megjelöltek, amelyek hiánya miatt a Kúria az érdemi vizsgálatot mellőzte, másrészt az alapján, hogy a téves, okszerűtlen és iratellenes tényállást megállapító jogerős döntéssel szemben benyújtott felülvizsgálati kérelmet a Kúria érdemi, a kérelemben kifejtettekrefe reflektáló érvelés és indokolás nélkül utasította el. Mivel a bíróság aggályos szakvéleményre ítéleti

bizonyossággal tényállást és döntést nem alapíthat, a jogerős döntés pedig a szakértői véleményekben rejlő ellentmondásokat az indítványozók véleménye szerint nem oldotta fel, ezért a Kúria „az ügy elbírálása szempontjából releváns tényállást teljes körűen nem állapította meg”, továbbá nem is a teljes kereseti kérelemről döntött. A Kúria „nem biztosította a felpereseknek a bírósághoz való fordulás alkotmányos jogát” sem, mivel „jogellenesen nem vett figyelembe való tényeket, jogellenesen értelmezett jogszabályokat”, és „az önkényes mérlegelés és jogértelmezés sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot”.

- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29-31. §-ok szerinti feltételeket. Megállapítható, hogy az indítvány határidőben érkezett, a konkrétan megjelölt és sérelmezett bírósági döntések mindegyike alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeket kimerítették, az indítványozók érintettnek és jogosultnak minősülnek. Az alkotmányjogi panasz azonban alkalmatlan érdemi elbírálásra, ennek alapján az nem fogadható be.
- [11] Az alkotmányjogi panasz a három támadott bírói döntés tartalmi kritikáját foglalja magában, és a bíróságok tényállás-megállapítási, bizonyításfelvételi, bizonyítékértékelési és jogértelmezési tevékenységét, elsősorban a szakértői bizonyítás módját és eredményét sérelmezi. A panasz tartalma szerint a tényállás felülvizsgálatára és a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás megváltoztatására, összességében egy más tartalmú, a felperesek pernyertességét eredményező ítélet meghozatalára irányul; érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Ennek okán az indítvány nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntések bármelyikét érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.
- [12] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, ezen belül az alkalmazandó jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [13] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a Szegedi Járásbíróság 4.G.40.055/2020/20. számú ítélete, a Szegedi Törvényszék 4.Gf.40.073/2020/16. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.V.20.718/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. január 31.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1095/2022.

